

EUROOPA KEELTE PÄEVA

ÜLIÕPILASKONVERENTS

25.09.2026
kl 12.15

Tartu Ülikool
(Ülikooli 18-139)

Ettekannete teesid

I sektsioon „Keelte ümber toimub“

Heili Tammus „Ütte kirjavahemärgistamine ja selle loomulikkuse tajumine eesti keeles“

Magistritöö, Tallinna Ülikool

Juhendaja Kairi Tamuri

Lihtne reegel ei pruugi tähendada alati lihtsat keelekasutust. Magistritöös huvitasid mind kaks eri asja: keelekasutus ja keeletaju. Selgus, et oluline on ütte asukoht lauses. Keelekasutaja võib normi teada, kuid normivastast varianti siiski loomulikuks pidada. Tervitusvormelid käituvad teistmoodi kui ülejäänud tekst. Kirjavahemärgistamise oskuses ei olnud olulisi erinevusi soo, vanuse ega ametirühmade lõikes, kuid erinevusi esines keeletajus. Üttekoma võib mõjutada lause tähendust.

Katri Krall-Tammik „Tartu Ülikooli Narva kolledži õppekava „Keeleõpetaja mitmekeelses koolis. Eesti keel teise keelena“ vastavus nüüdisaja väljakutsetele 2025. aastal lõpetanute hinnangul“

Magistritöö, Tartu Ülikooli Narva kolledž

Juhendaja Mare Kitsnik

Eestikeelsele õppele üleminek ning digitehnoloogia ja tehisaru kiire areng seavad keeleõpetajatele uusi ootusi. Magistritöö eesmärk oli välja selgitada, kuidas hindavad 2025. aasta vilistlased Tartu Ülikooli Narva kolledži õppekava „Keeleõpetaja mitmekeelses koolis. Eesti keel teise keelena“ ajakohasust ja vastavust mitmekeelse kooli vajadustele.

Kvalitatiivses uurimuses osales 15 vilistlast, kellega tehti poolstruktureeritud intervjuud. Andmeid analüüsiti induktiivse sisuanalüüsi abil.

Tulemused näitasid, et vilistlaste professionaalset arengut toetasid kõige enam didaktikaained ning praktilised, kogemuslikud ja klassiruumis vahetult rakendatavad õppemeetodid. Vilistlaste sõnul rõhutati õppijakesksust kogu õppekava vältel, kuid kõik õppejõud ei rakendanud seda oma õpetamispraktikas järjekindlalt. Digipädevuse areng sõltus õppijate varasemast kogemusest ning tehisaru kasutamist käsitleti ebapiisavalt.

Vilistlaste hinnangul vajab õppekava suuremat sidusust, praktilisust ja ajakohasust ning õppe diferentseerimist vastavalt alustavate ja kogenud õpetajate vajadustele.

TARTU ÜLIKOO

eesti ja üldkeeleteaduse
instituut

Emakeele Selts

ESTI TEADUSTE AKADEEMIA

www.emakeeleselts.ee

Anete Puusta „Eesti üks ja mingi ning soome yksi, jokin, joku ja eräs: indefiniitsete määratlejate kontrastiivne analüüs“

Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool

Juhendaja Renate Pajusalu

Ettekandes tutvustan bakalaureusetööd, milles uurisin võrdlevalt eesti keele indefiniitseid määratlejaid *üks* ja *mingi* ning nende soomekeelseid vasteid *yksi*, *jokin*, *joku* ja *eräs*. Uurimuse eesmärk oli selgitada määratlejate kasutussagedust ning nende kasutamist mõjutavaid võimalikke tegureid. Analüüs põhines kahel uuemal ilukirjandusteosel ja nende tõlgetel: Mudlumi romaanil „Mitte ainult minu tädi Ellen“ ja Sirpa Kähköse romaanil „36 uurnaa“.

Kvantitatiivses osas võrdlesin määratlejate kasutussagedust ning nende esinemist mõjutavaid tegureid. Ilmnes, et eesti keeles kasutati määratlejaid märgatavalt sagedamini kui soome keeles ning eesti keeles esinesid need sagedamini objektina, soome keeles adverbiaalina. Kvalitatiivses osas piiritlesin valimi tõkelausepaaridega, milles ühes keeles kasutati indefiniitset määratlejat, kuid teises sellele vaste puudus. Analüüs näitas, et soome keeles puudus vaste sageli siis, kui määratleja väljendas referendi kuulumist laiemasse rühma või kategooriasse või kui lause oli eitav.

Rando Lukk „Tingiv kõneviis isuri keele Alam-Lauga murdes“

Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool

Juhendajad Fedor Rozhanskiy ja Triin Todesk

Siinses töös uurisin tingivat kõneviisi isuri keele Alam-Lauga murdes. Uurimuse eesmärk oli välja selgitada, millised on tingiva kõneviisi tunnused Alam-Lauga murdes, mis mõjutab nende esinemist ning missugused tüvevaheldused toimuvad tunnuste liitumisel verbitüvele.

Materjaliks olid Alam-Lauga murdealalt kogutud helisalvestised, mis saadi Fedor Rozhanskiy ja Elena Markuse aastatel 2006–2017 läbi viidud välitöödel. Tingivat kõneviisi sisaldavad lausungid transkribeerisin ning kogutud 900 vormi analüüsisin kvantitatiivselt.

Selgus, et Alam-Lauga murdes on tingiva kõneviisi jaoks viis erinevat tunnust: sufiksid *-isi*, *-issi*, *-is(s)isi*, *-jaisi/-jäisi* ning vene keelest laenatud partikkel *bj*. Tunnuste esinemise osas tekkisid tendentsid verbitüübiti, olgugi et varieeruvust on üsnagi palju. Esines ka murrakulisi erinevusi: näiteks puudus Alam-Lauga lõunamurrakus tunnus *-jaisi/-jäisi*. Tingiva kõneviisi sufiksiste puhul kirjeldasin tunnuste liitumisel toimuvaid tüvevaheldusi verbis.

Lisaks ilmestasid selle uurimuse tulemused Alam-Lauga piirkonna keelekontakte ning keele hääbumisega seotud nähtusi.

II sektsioon „Eesti keeles toimub“

Indrek Ojamets „Progressiivtarindi kasutus suulise ja kirjaliku meedia tekstides“

Magistritöö, Tallinna Ülikool

Juhendajad Reili Argus ja Helle Metslang

Progressiivtarind on perifrastiline verbivorm, mis koosneb *olema*-verbist ja *mas*-vormist. Kuigi progressiivtarindit on mitmed uurijad käsitlenud, pole seni võrreldud selle kasutust suulises ja kirjalikus keeles. Meetodina kasutasin korpusanalüüsi, kus võtsin vaatluse alla meediatekstid.

Tööst selgus, et progressiivtarindiga väljendatakse eeskätt vaatehetkel toimuvaid sündmuseid, kuigi suulise keele materjalis oli umbes kolmandik kasutusjuhtudest imminentse tähendusega. Progressiivkonstruktsioonis esinevad sageli tegevus- ja protsessiverbid (Vendleri liigituse järgi). Nii suulises kui ka kirjalikus keelekasutuses paistavad sageduse poolest silma verbid *tulema* ja *käima*. Kuigi mõlemad verbid on eesti keeles polüseemsed, viitavad need progressiivtarindites peaaegu alati sündmuse toimumisele ajas, mitte ruumis. Suulises keeles on verbide variatiivsus väiksem ning samade verbide kasutus seetõttu suurem. Umbes viiendik suulise valimi lausetest sisaldas *tulema*-verbi.

Lausetüüpide poolest on progressiivtarindile omane normaallause lembus, kuigi peaaegu kolmandiku analüüsitud lausetest moodustasid eksistentsiaallused. Tähelepanuväärne tulemus on, et umbes pooled laused kirjaliku keele materjalis olid agentiivsed. See viitab grammatika muutumisele, kuna varem pole peetud agentiivseid lauseid progressiivile vastuvõtlikeks.

Marili Aru „Sõna *nagu* kasutus aastatel 1930–2022 ERR-i raadiosaadete korpuse põhjal“

Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool

Juhendajad Maarja-Liisa Pilvik ja Virve-Anneli Vihman

Minu uurimistöö keskmes oli sõna *nagu*, mis on küll suulises kõnes üks sagedamini kasutatud sõnu, ent *nagu* spetsiifiliselt pole väga palju uuritud. Töös vaatlisin *nagu* kasutuse muutumist nii sageduselt kui ka funktsiooniti ERR-i raadiosaadete korpuse põhjal aastatel 1930–2022. Samuti uurisin, kas ja kuidas esinevad *nagu* uuemad kasutused kvotatiivi- ja diskursusemarkerina.

Selgus, et *nagu* suhteline kasutussagedus on iga kümnendiga tõusnud, eriti 21. sajandi alguses. Sel ajal muutusid intensiivsemaks ka keelekontaktid inglise keelega, kus samamoodi oli kasvutrendis sõna *like* kasutus. Suhtelisi sagedusi analüüsides peab aga silmas pidama, et raadiotekstid võisid esialgu olla rohkem toimetatud kui hilisematel kümnenditel. Samuti on laienenud *nagu* kasutusfunktsioonid – seda kasutatakse üha enam modaal- ja otsingusõnana, viidates pragmatiseerumisele. Kvotatiivi- ja diskursusmarkeri juhte oli valimis vähe, millest võib järeldada, et noortekeelega seostatud *nagu*-kvotatiiv ei ole noorte spontaanselt suhtlusest niivõrd palju üldkasutusse laienenud. Lisaks võib siin rolli mängida ka raadiosaadete formaalsus, mis tõenäoliselt mõjutab sealsete suuliste vestluste loomulikkust.

TARTU ÜLIKOOL

eesti ja üldkeeleteaduse
instituut

Emakeele Selts

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

www.emakeeleselts.ee

Ruari Emil Morrison „19. sajandi mitteavalike tekstide verbiahelad ja kaassõnafaasid saksa keele mõju vaates“

Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool

Juhendaja Külli Habicht

Enne 19. sajandit kujundasid eesti kirjakeelt peamiselt sakslased ning sakslaste keelekasutus oli mõjutatud saksa keelest. 19. sajandi jooksul hakkas tekste kirjutama ja avaldama aina rohkem eestlasi.

Siinse töö uurimisobjekt on nende eestlaste kirjalik keelekuju. Selle ajajärgu eestlastest autorite avalikku keelekasutust on varem uuritud, kuid siinne töö käsitleb mitteavalikke käsikirjalisi kirjatekste. Antakse ülevaade tekstides esinevatest verbiahelatest ja kaassõnafaasidest, analüüsitakse konstruktsioonide võimalikku saksa keele mõju ning võrreldakse verbiahelate ja kaassõnafaaside esinemist mitteavalikes kirjades ja ajakirjandustekstides.

Töö tulemusena selgus, et mitteavalikes kirjades kasutati mitmesuguseid verbiahelaid ja kaassõnafaase, kusjuures saksa keele mõju on tõenäoline muuhulgas abiverbiga *saama* moodustatud tuleviku- ja passiivikonstruktsioonides ning kaassõnade *peale* : *peal*, *üle* ja *läbi* kasutuses. Mitteavalikes kirjades esines saksa keelest mõjutatud keelendeid rohkem kui sama perioodi ajakirjandustekstides.

Annaliis Tenisson „Palju tuhat tervist Teie naesterahvastele – mehedel vähamad: eesti kirjavahetuse algused ja lõpud 19. sajandi teisel poolel“

Magistritöö, Tartu Ülikool

Juhendaja Renate Pajusalu

Magistritöös analüüsisin 19. sajandi teise poole eestikeelse kirjavahetuse alguseid ja lõppe. Kirjasaatjateks olid eesti ärkamisaja haritlased ning kirju oli kokku 212. Töö kuulub ajaloolise pragmaatika valdkonda, raamistikuks on kõneakti- ja viisakusteoriad. Analüüsisin kirjade tervitusi, avanguid, eelhüvastijätte ja lõpetusi.

Tervitused olid nimisõnafaasid, mille laienditeks võisid olla nii omadussõnad kui *tud*-kesksõnad ning peasõnaks nii kirjasaaajale viitav nimisõna kui ka tema nimi. Kasutati nii lähendavaid kui distantseerivaid omadussõnu, nimisõnad viitasid kas kirjavahetajate suhtele, kirjasaaaja staatusele või ametile.

Avangute funktsiooniks võis olla nii suhtlus kirjasaatjaga, kirja sissejuhatamine kui ka muude asjaolude selgitamine, millest kõige vähem esines kirja sissejuhatusi.

Eelhüvastijätte sai jaotada nii eksplitsiitsemaks kui implitsiitsemaks. Eksplitsiitsemad eelhüvastijätud viitasid leksikaalselt või sisuliselt kirja lähenevale lõpule, implitsiitsemad tegid seda teemavahetuse läbi, kas kirja kokku võttes või mingit palvet esitades.

Lõpetustest leidsin austusavaldusi, tervitamisi, hüvastijätte, soovimisi, palveid ja tänusid ning neis viidati enim saajale. Kasutati nii finiiitseid tegusõnu kui ka *des*-konverbitarindit, leidis ka ilma tegusõnata lõpetusi.

Nele Mikk „Tänapäevakeele historiseerimisest ilukirjandustõlkes“

Magistritöö, Tallinna Ülikool

Juhendajad Reili Argus ja Kaia Sisask

Ettekandes tutvustan magistritöö tulemusi Hilary Manteli romaani „Wolf Hall“ näitel, mille tõlkis eesti keelde Karin Suursalu.

Vaadeldud romaani põhjal näib, et ajaloolise romaani ajastuhõngu ei loo niivõrd arhaismid kui eesti lugeja keelemälust hoolikalt valitud väljendid. Uurisin võrdleva tekstianalüüsi meetodil kultuurilisi ja keelelisi ajastumarkereid ning tõlkestrateegilisi valikuid, keskendudes arhaismidele, pseudoarhaismidele, registrivahetustele ja segamurdele.

Ajastu hõng ja vana aja tegelaste isikupära saavutatakse tihtipeale teiste keeleliste vahenditega kui originaalis. Analüüs näitas nimelt seda, et tõlkija ei kanna autori võtteid sihtkeelde üle, vaid kasutab tõlketeksti historiseerimiseks uut stiliseerimissüsteemi, tuginedes eesti keelele omastele sõnakujudele ja kultuurimarkeritele. Uurimusest joonistuski välja tõlkija kui kultuurilooja, kes loob sihtkeeles omaenda „uusvana“ keelekuju. Lisaks selgus magistritööst, et ajaloolist efekti luues on grammatikal märksa suurem roll, kui oskasin arvata. See tähelepanek andis mulle ka tõuke aja tõlkenihkeid ja nende retseptsiooni doktorantuuris edasi uurida.

TARTU ÜLIKOOL

eesti ja üldkeeleteaduse
instituut

Emakeele Selts

ESTI TEADUSTE AKADEEMIA

www.emakeeleselts.ee